

СЕЉАК

ЛИСТ ЗА ПРЕПОРОД СЕЛА

ПРОСВЕЂЕНОСТ ЗНАЧИ САЗНАВАЊЕ ИСТИНЕ О СВЕМУ. — ИСТИНА ЈЕ ОСНОВ ПРЕОБРАЖАЈА ПОЈЕДИНАЦА И ЗАЈЕДНИЦЕ.

Год. II — Број 4.
МАЛО ЦРНИЋЕ п. Пожаревац
1. јануар 1935 год.

Издаје и сарађује: КЛУБ МЛАДИХ ЉУДИ СА БЕЛА

Власник и уредник: СВЕТОМИР С. МИЛАДИНОВИЋ, земљорад.

ИЗЛАЗИ:
СВАКОГ 1 И 15 У МЕСЕЦУ
ПРЕТПЛАТА:
за годину 20 дин., за пола год. 12 дин.

Рођење Исусово

У оно време када је насиље владало светом; када су лопови делили истину и правду, а зеленаши и дерикоже милосрђе и љубав — родио се Исус.

Онда, када су народне светиње биле седишта берзанских сензала; када се вредност човека ценила по броју сребрника и кеса; када је сиромашу раднику било једино право да ноћ пробди на ланцу, а дан окрећући жрвањ, воденичко камење негде у катакомбама где сунце не допире, не греје; а једина радост кад му прође дан да знојно, голо, измучено глађу, жеђу и ропством тело не осети камцију, а душа презир; када је земљорадник сејао други жео и пировао — родио се Исус Утешитељ.

Тад, када су златна телад риком и обешћу савим заглашила лелек осиромашене душе, оковане и глађу умируће душе — родио се Исус Спаситељ душа, Преобразитељ живота и света.

Родио се да својом мученичком смрћу заустави тај ход, показујући свету пут избављења:

Да је за све један Бог: ЉУБЕЊА.

Љубав према свему што је Истинито, Праведно

и Чисто.

Вера у усађење те љубави у нама.

Нада у успехе те љубави.

Да је за све један закон.

Чини мишљу, писмено и делом другоме свакад и само оно што си рад теби да се учини.

Родио се да докаже људима да је земља небо, да је земља рај, и предгробни и загробни живот. И да смрт није ништа друго до Царинарница царства Истине и Правде где се процењују и жигосу донете вредности, од којих се једнима обнавља живот Божје творевине кроз васкрсење, а друге сажижу у огњу.

Зато сви ви редом на земљином шару док не заволите Јединог Бога и Једини Закон, упамтите, да ћете са својом торбом дела ипак доћи пред Цариника, који нам је свима благовремено најавио:

„Ко се подиже понизиће се,

„Ко се понижава подићиће се“.

Живимо у Христу и не удаљавајмо се од Њега.

Христос се Роди.

П.

Распет Христос!

(Пријатељу Д. Љотићу)

Знају ли господа, која се поносе својом цивилизацијом, ко беше тај велики мученик на крсту? Знају ли за кога је страдао, кога је тешио, коме помагао, кога учио?

Полако, господа! Не беху то гладијаторске арене, не беху то циркуси и турнири, не беху то принчеви или краљеви, ни господа или трговци за које је велики мученик даде свој живот. Није страдао за ваш свет, нити за вашу мисао.

Кад видите милијоне, како се погрбљени крећу у потмулом ритму фабричких точкова и машина; како бришу грашке зноја и дахћу за плугом; како гаврави и уморни излазе из рударског окна; како их силници бацају гробу те заливају пољане и брда крвљу да облаци задишу — то је свет, за њега је распет Христос, за његову мисао.

Векови теку. Од Истока опет дрхће земља. И као да се из паћеничких гробова чује шапат: — Правдо ти си велика!

Давно је то било када је задрхтавала једна искра. Све се више видеља, ширила, расла. Изгледало је да стоји у месту, а она је доспела свуда. Земља је стењала, јер је носила велики терет мрачњака; ужас се и у ваздуху осећао, чинило се: изумро је сваки глас.

Искра се поделила на двоје: ишла је земљом, јездиле ваздухом. Дошла је до сваког, ушла је свуда. Паћеницима је била светлост, тиранији страх и ужас. Крвави тирани су дрхтали и кривили лица када су је осетили. Трговци су истерани из храмова, али се нашао Јуда. Јуда је издао Спасиоца и он је распет на велику радост тираније.

Спасилац је распет, али запаљена светлост је остала. И ево: Светли Вековима!

Столећа излазе из вечности и враћају се опет у њу. Обмано, како нас верно пратиш од почетка! Презрене, потлачене, заборављене и од бола уцвелене пратиш стално од колевке до гроба! Зар се на тај начин мука чини сношљивијом!

И данас лете јата гавранова, и данас шестаре јастребови и сви кричу: Крв! Плуг пара земљу, дрво доноси плод, рекао бих, нигде натмурена лица само песма да се диже у небо, али је заглашује звекет ланаца и дубоки уздаси бола који се вију из намучених груди.

Распели су Христа! Силници се и даље свете: Распели су његову науку.

На ливади човечанства излегла је неистина — ужас: правичност окупала у крви, милосрђе у силу, а љубав у лаже!

Земља је могла бити стаништем богова, светилиште слободе, среће: населио је народ који би могао дивно живети. Али: нема свештеника, нема љубави и истине. Хулитељи су срушили све и обмана нас

вечито прати и одржава нашу ништавност. Стадо Великог Учитеља распето је, купа се у крви и грашкама зноја. Неистина, лаж, данас распиње радни свет за чију је мисао распет и Велики Учитель,

И тако: теку векови! А од Истока опет дрхће земља. И као да се из паћеничких гробова чују уздаси: - Правдо ти си велика!

Здравствено, морално и материјално стање нашег села

— Кореферат др. М. Ђ. Поповића —

1. — Стање у материјалном погледу више него бедно. Половина нашег становништва на селу потпуно је пролетаризована и лишена свога минимума за живот, јер 20,7% сеоских домаћинстава има мање од 2 хектара земље, а 32,6% има мање од 5 ha. Од ових поседа чистог прихода годишње на једног члана породице не долази ни 200 д. — сума са којом ни под најскученијим условима за живот не може да се опстане.

2. — Утврђено је, да је исхрана народна уопште испод најмањег за 50—70% и да већина народа стварно пати од хроничне глади.

3. — На селу постоји велика неписменост, општа непросвећеност, постоје заблуде и празноверице, цвета надрилекарство и враубине.

4. — Лекарске помоћи лишено је више од половине народа на селу, а они који је траже једва је добијају и то за њих по необично скупе цене, а још већа је тешкоћа за набавку лекова, који су и за осредње имућне превише скупи.

5. — Рђав саобраћај онемогућава сваки напредак села како у погледу материјалном тако у погледу општег просвећивања. Огромна већина оскудева у води, што повлачи тешке последице по здравље народа уопште.

6. — Недовољно је болница и амбуланта.

7. — Народ на селу сасвим се рђаво храни. Хлеб је курузан, нечист, непечен, и повлачи тешке болести органа за варење. Воће, које би могло да буде замена друге хране највише се употребљава за справљање алкохолних пића.

8. — Постоје тешки облици сталног алкохолизма, који је јако раширен и скопчан с многим заблудама и штетним обичајима од чега народ на селу страда здравствено, материјално и морално.

9. — Постоје стална легла заразе услед недостатка добрих и здравих станова, пода, кревета, нужника, сметлишта и основне чистоће због чега епидемично владају многе заразе и паразитске болести.

10. — Дечја смртност је велика, већа него код културних народа. Поред великог броја рађања још је већа смртност, што у погледу економије народног здравља као и у материјалном погледу претставља огромне губитке.

11. — Жене се у већини случајева порађају без стручне бабичке помоћи и неге, што повлачи тешке последице и доцнија оболења, прерану старост и изнемоглост жена. Побачаји се врше од невештих лица, што има за последицу смртне случајеве и тешка оболења.

12. — Поред оваквог здравственог и материјалног лошег стања развија се и све већи неморал на селу.

Узроци свих ових невоља на селу леже у **ниском културном стању** већине наших села, **непросвећености и општој материјалној оскудици**, која је последица данашњег друштвеног уређења, које преживљује тешке кризе, и које све више пролетаризује не само градско, већ исто тако сеоско становништво и омета свако правично, планско и рационално уређење друштва и економских односа.

Мере за поправку у идућем броју.

Село и криза

Сеоски свет се у чуду пита. Шта је то, каква је то невидљива сила што нам све више одузима моћ и снагу, наше материјално богатство, нашу радост и срећу и сваким даном све више чини неспособним за живот? Каква је то анатема која нас све више и више, дави и загушује? Одакле је она поникла, где је њен извор, колико је стара и колико ће још трајати њен живот?

Са свих се страна одговара. Криза, Криза!... Лепо, али шта је у ствари то криза?

Одговор је кратак. Слика је јасна. Беда, оскудица, сиромаштина, немаштина, на све стране јаук и вапај, само да се живот одржи и то не онако како би требало, већ онако како мора.

Такав је живот у данашње време на селу и код сељака. А и како неби био такав, кад је целокупно материјално богатство са села извучено и прешло у руке великом капиталу.

Све остале класе рачунају на свој живот, само не, једне — сељак.

Сељак целога свог века ради и то од рана јутра до мркла мрака, нити се одморио, нити се наспавао, нити се добро нахранио и опет је благ и миран, стрпљен је у злу као и добру, бори се са свима тешкоћама и недаћама, бори се са препрекама које му време сваког дана намеће, изложен је свима опасностима и непогодама које га често задешавају, покорава се свима и свакоме, пун је вере и љубави према Отаџбини, посветио се једино раду и земљи и уложио сву снагу и труд да произведе хлеба, да исхрани човечанство, а свој рад и труд не рачуна колико га он стаје.

Кад се замислимо, колико сељак ради и колико га тај рад стаје само за један хектар засејан пшеницом, или којим другим усевима можемо се с правом рећи да он ради само на своју штету а никако на корист.

Примера ради да наведемо рад и трошак око једног хектара земље засејаног пшеницом:

Орање, сејање и дрљање	250 дин.
150 кгр. семена а: 100 дин. 100 кгр.	150 „
у пролеће дрљање и чишћење од корова	30 „
жетва	100 „
пренос са њиве и рад око паковања	40 „
вршидба и рад на вршалици	50 „
порез, прирез и чуварима имања	175 „

Укупно 795 дин.

Принос са тог хектара пшенице био је у овој 1934 год. код нас у „Млави“ и „Стигу“ као максимум — највише 400—500 кгр.

Како је цена пшенице у овој години била као највећа 100 дин. на сто кгр. то је принос са једног хектара 400 500 дин.

Дакле, сељак је на своју штету изгубио за једну год. као минимално 265 дин. а где су му остале потребе преко године: које он очекује да подмири са тог хектара: соли, гаса, одеда, несрећни случајеви о болест и т. д. и т. д.

То је оно што боли и што чини подмукло јаукање из подземне дубине нашег села и душе нашег сељака.

Зар ово не треба констатовати, зар овоме не треба помоћи док су равнотежа живота овога бедно-

га и напаћенога земљорадничког света није сасвим изгубила?

Можда ће неко рећи: па сељака не стаје толики новац око орања кад он има своју стоку и њоме оре, преноси и обрађује. Јесте, али зар та стока не стаје пара, па се храни, негује и лебди над њом више него ако чељадета у кући да не малакше, јер кад стоку изгуби, живот је изгубио.

Сељак је превише оптерећен у својим пословима и његова се дневница не зна да ли је има или нема, док све друге класе своје дневнице богато наплаћују па чак и луксузне шетње без икаквих потреба.

Живот нашег сељака је бедан и сваким даном све гори, а његове су потребе веће. Зато морамо сви заједнички настати да се сељаку — земљораднику помогне, да му се поврати оно што је изгубио, а повратиће му се тако, ако се настане да се цене његових потреба и оптерећења знатно умање. Картели, који диктирају цене робе, која је сељаку потребна, да се укину; јер сељак није картелисао ни своје производе.

Свет. С. Миладиновић
земљорадник

ИСПОВЕСТ

Једног старог учитеља.

Од једног старог учитеља, који је четрдесет година радио у школи и народу, добијајући свакад одлике и похвалнице, добили смо писмо у коме се поред осталог вели:

.....Добио сам пензију, одмор, И место да старе дане проводим у задовољству које стварају четири деценије несебичног заљубљеног, одушевљеног рада на подизању народа, — ја плачем... на сваком кораку бих јаукао... Срце и душа су ми изморени од тога плача, а разум ми је скоро оболео од прекора и осуда самога себе.

Зашто, питате ме?!

..... Сејао сам, сејао четрдесет година и ја и други као ја, а, ево, нема шта да се пожање.

Апсане су пуне и препуне малолетника и пунолетника... разних крадљиваца и убица. Болнице пуне свесно загађених. Луднице манијака. Гробља самоубица...

Улицама града горе похлепне очи: просјака за хлебом, богаташа за насладама, влашћу и насиљем. Лутају: интелигенција и младеж без идеала и рада; или се гуше даноноћно у смрдљивом кафанском диму и воњи и труну.

Само видим пружене, издужене руке и прсте за туђим, за незаслуженим, за сјајним и звучним, са великим, гломазним.

У селу: благо прекрила чамотиња и мрак. Упарложеност. По где где само цвиле жици на којима огрије крила по неки становник те ноћи, али опет бежи натраг да се придружи ловцима. У мраку је најбољи лов.

Сељаци: једни бежи у град, остављају благо неоткопано, да са поцепаном одећом лутају улицама купећи бајате и горке мрвице са варошких трпеза... Други, обесхрабрани живе са даном и комадом, гледајући равнодушно и туно шта се збива око њих, слежу раменима као да се не тиче њих...

Песму, снагу и рад, те претставнике села, заменило је ћутање без смисла...

... Плачем, јаучем, у боловима се превијам, јер нисам хтео то да доживим. Јер, није то жетва наше сетве.

Ми смо проповедали: љубав, — изродила се мржња, оторчење, гњев, осветољубивост.

Рад, правду, идеал, хармонију — испало слово.

Ми смо изграђивали човека, а постала звер."

ПОРУКА

Задругарима — пољопривредницима

Да би наше пољопривредно задругарство а с тим и целокупан пољопривредни свет, могао што боље и што рационалније обрађивати своја имања и са истих искористићавао што већу корист, потребно је да сви пољопривредници, а нарочито задругари пољопривредници широм целе наше отаџбине на памет науче, запамте и на омладину своју пренесу следеће потребе и стечено знање, а омладини је задатак, да пренесено знање цени, поштује и спроводи на својим имањима са највећом вољом радиности.

I

Земљиште које ти припада ради обделанања, искористићу што интензивније и старај се, да сузбијеш екстензивну производњу.

II

Бубри што више и како треба своје живе, које треба добро да познајеш и да упамтиш које место захтева више а које мање ђубрета.

III

Избери за сетву најбоље и најздравије семе, уреди га што боље, запраши га најбољим прашковима, добро и дубоко припреми орање, подрљај га, па сејалицом засеј а за тим поваљај ваљком па певајући иди кући.

IV

Бави се разноврсном производњом, избегавај једно страни рад. Разноврсност у производњи пружа већу сигурност, а једностранни рад ствара несигурност и за тебе и за цео југословенски народ.

V

Избегавај сејање оних биљака које нису потребне, и оних које дају несигурна принос.

VI

Гаји што више сточне хране као споредни усев на њивама после жетве, јер ћеш тиме добити двоструке користи: прво, добићеш доста сточне — пићне хране и друго угарићеш своје стрике.

VII

Ради на побољшању свога земљишта. Ледине претварај у културна земљишта.

VIII

Држи онолико стоке, колико можеш да израниш са сточном храном добивеном са свога земљишта.

IX

Старај се да држиш само ону стоку, која је корисна а никако ону стоку, која само једе а без икакве је користи.

X

Бирај сој стоке, јер је боље имати једну краву сименталку, него десет планинских сиво — жутих грла. Исто тако бирај сој и код остале стоке.

Ако будемо испуњавали предњих десет тачака и будемо штедљиви постигнућемо велике користи, и послужити нашој отаџбини, онако како то она захтева. Стога, нека не оклева већ века сваки ради.

Ландол
на св. Николу 1934 г.

J. P. J.

Шаљите претплату.

ОСНОВНА НАЧЕЛА

I

Срби, Хрвати и Словенци чине југословенску народну, друштвену и духовну Заједницу, коју везују крвно сродство и осећање исте судбине.

Југословенском народу као целини подређују се сви посебни интереси

II

Бере које су везане за душу народа и изражавају његов поглед на свет и поуздање у Бога, јесу битне духовне вредности.

III

Самосвојну југословенску културу, у духу традиција и на основама човечности израђује народ слободним стваралаштвом. Заштитник овог стваралачког стремљена је југословенска држава.

Особеним духовним вредностима (језик, обичаји и т. д.) које поједини делови народа уносе у заједницу омогућује се несметани развитак.

IV

Југословенска народна заједница мора имати у друштвеном погледу свој склоп који одговара њеном духу и њеним потребама.

Дом, као природна основица народа, мора бити и друштвена основица народне заједнице.

Село ће бити мерило југословенске друштвене политике.

Рад мора бити дужност и право сваког појединца. Друштвена корисност рада одређује вредност и улогу у заједници.

Приватна својина и капитал морају се подредити интересима целине.

Слободна, појединачна или удружена прегнућа (иницијатива) првенствени су носиоци друштвене делатности, чији ће претставници бити сталези.

Држава искључује потчињавање једног сталеза другоме.

V

Југословенска привреда је целина, чији су односи у међусобној зависности; основа јој је пољопривреда.

Односе и развиће целокупне привреде одређује привредни план, који ће утврђивати привредне групе уз сарадњу државе.

VI

Краљевина Југославија је историјско политичка неминовност и једино она омогућује опстанак и слободно развиће југословенског народа.

Само у оним функцијама које се односе на живот народа као целине, државна власт треба да буде централизована; у осталим, изражена у самоуправи.

Свака власт у држави мора бити потпуна и стварна. Исто таква биће и њена одговорност. Само Краљ је неприкосновен.

Народ ће учествовати у законодавству и вршити надзор над државном управом путем претставништва, које мора бити израз сталешког уређења и политичког схватања,

Наше посматрање

Још одмах по погибији Великога народног Краља Александра Ствараоца и Ујединитеља повела се жива акција у Пожаревцу и околини да се на видном месту у граду подигне споменик овоме заслужном Сину, који је на свакој стопи ове земље југословенске оставио по једно живо дело.

Решено је да споменик не претставља дела, јер њих има довољно, много и свуда. Него његов незаборавни лик и фигуру, да би био вечно пред очима овога народа који је заједно са Њим стварао новију историју Југославије.

Таква акција је поведена, она је допрла свуда у Пожаревачком крају и за њом се пошло.

Међутим, у последње време посматрамо са стране како неколицина људи бију своја копља око скретања са овога посла и то на начин, који превазилази сваку буку лажног патриотизма и намештеног родозащитништва.

Двојица тројица галачки траже да се од прикупљеног новца ове акције, коју они ничим нису помогли, подигне на темељима старе Пожаревачке гимназије, коју је основао Кнез Михајло и која носи његово име, нова гимназија са именом Краља Александра.

Ми, који знамо:

1.) Да се величина и снага патриотизма појединаца међу нама једино може и сме доказивати личним самоодрицањем, жртвовањем свега свога и себе самога за Отаџбину, за народ, за опште добро, а не само критиком и предлогом;

2.) Да историјска дела морају по историјској неумитности да носе вечно само лик времена и људи који су их стварали;

3.) Да је Блаженопочивши Ватешки Краљ Александар I Ујединитељ Бесмртан, јер су му дела бесмртна и да тој Божанској бесмртности нису потребна туђа дела, која му без срама и стида хоће да потурају два три спекуланта и препродавца националних вредности. — Гледамо у овој битци копаља покушај: да се избоде лице једне историјске истине, једног историјског споменика, историјског печата, који мора да се поштује, да се чува као светиња, ако мислимо да нам буде свето и оно што се данас збива, што ће се сутра збити од историјске важности по наш народ.

Ми нисмо противу подизања Гимназије. Она се мора подићи, али на тлу и темељу, који је саградио други великан овога народа, друга историјска величина историје овога народа.

Ми смо само противу ометања започетог рада и то ометања путем фалсификовања историје, крађом историјских тековина, пребрисавањем историјских трагова да би неко изигравао невиђеног Југословена и поборника новог национализма.

У овом и оваквом поступку ових неколико људи ми гледамо хуљење на свету прошлост и рад Великога Краља Александра и то најенергичније осуђујемо.

Гимназију ће народ подићи исто онако као што сада хоће да помогне подизање споменика у центру града.

Сељак из клуба